

політична діяльність Лариси Павлівни. Вона була народним депутатом України (1990–1994); систематично бере участь у передачах на телевізійних каналах на тему забудови міста Києва: реконструкції історичних міст України; здійснює широку громадську діяльність як віцепрезидент Національної спілки архітекторів України (1991–1993), член Центрального проводу НРУ (1989–1992), голова Всенародного руху України (1993–1996), президент Міжнародного товариства “Україна – Ізраїль” (1995), заступник голови Українського товариства охорони пам’яток (1997), голова ради Міжнародної економічної фундації (з 1999), голова Вищої громадської колегії з проблем забудови та збереження історичного середовища Києва.

Завизначні здобутки в галузі професійної діяльності, наукову і педагогічну роботу її нагороджено орденом князя Ярослава Мудрого V ступеня, Почесною Грамотою Верховної Ради України, Срібною медаллю АМУ, орденом Рівноапостольного князя Володимира Української православної церкви Київського патріархату, відзнаками Міністерства регіонального розвитку та будівництва України. 2001 року її обрано членом-кореспондентом Академії мистецтв України (нині – Національна академія мистецтв України) повідділенню синтезу пластичних мистецтв.

Погожого жовтневого дня 2009 року у Національній академії мистецтв України відбулася культурно-мистецька акція, приурочена до ювілею Лариси Павлівни Скорик. Ювілярка отримала багато привітань не лише від друзів, колег, а й від видатних діячів української культури, науки, політики. Втім, відчувалося, що особливо приємним для знаного архітектора і педагога були осінні квіти – чарівні жовті хризантеми, які ювілярці подарували студенти.

Щиро вітаємо ще раз вельми шановну Ларису Павлівну зі святом і бажаємо їй подальших творчих злетів, плідної багаторічної науково-педагогічної і громадської діяльності!

Поліна ХАРЧЕНКА

кандидат педагогічних наук

МИКОЛА МАЩЕНКО

(До 80-річчя від дня народження)

Ім’я кінорежисера, письменника та громадського діяча Миколи Мащенко широко відоме в Україні та за її межами. З поважних довідкових видань, енциклопедій, Інтернет-сайтів, де розміщено відомості про Миколу Павловича Мащенко, можна дізнатись про вагомий творчий доробок майстра, у якому – понад 20 фільмів, близько 10 художніх книжок та збірок поетичних творів; майже два десятиліття режисер очолював роботу Київської кіностудії імені Олександра Довженка – флагмана вітчизняної кінематографії.

Аще у довідниках наводиться дата народження режисера – 12 січня 1929 року. Отож після нескладних математичних обчислень стає зрозумілим, що маєстра наразі виповнилось чимало років! А ось у це повірити доволі складно, адже Микола Павлович не виглядає на свій вік: експресивний, завзятий, артистичний; в очах – іронічні виблиски, норовливою хвилиною в’ється непокірний чуб, ледь припорошений сивиною. Перше, що спадає на думку: напевне, рік народження майстра визначено помилково. Однак, з хронологією усе в порядку.

Що правда, Микола Павлович має «про запас» іншу, не офіційну, проте реальну дату народження, яку називає «маминою» – не 12 січня, а 12 грудня. Саме в цей день у селі Мілу-

ваткана Луганщині, в багатодітній родині з'явився на світ наймолодший син, якого нарекли Миколою. Тому найближчі друзі традиційно вітають Миколу Павловича саме у цей неофіційний, «мамин день». А маму свою, Тетяну Кирилівну, режисер шанує безмежно – присвячує їй вірші та книги, зняв навіть фільм під щемливою назвою «Мамо, рідна, любима...». Майстер зазвичай наголошує, що мати його була простою жінкою, з чого виразно проступає масштабність дистанції, яку довелося здолати режисерові на своєму життєвому шляху.

Нині Микола Мащенко – народний артист України, лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка, дійсний член (академік) Академії мистецтв України, кавалер орденів: «Ярослава Мудрого», «За заслуги», італійського «Ордена Командора», болгарського «Кирила і Мефодія» і багатьох інших нагород, що свідчать про міжнародне визнання українського митця. На справді нагород та відзнак значно більше – прості їх переліку довіднику Академії мистецтв України займає півсторінки у бористим шрифтом.

Нагороду своєї рідний спосіб позначають етап творчого зростання майстра, багаторічної праці, що вмістила чимало переконливих здобутків. Насамперед це – знані фільми Миколи Мащенко, на яких виховувалось не одне покоління молоді, загартовуючи віру у високі ідеали. Не випадково, вже перша самостійна режисерська робота М. Мащенко називалась «Хочу вірити». У цій тезі – творче кредо режисера, який прийшов у кінематограф під час томливого передчуття свободи, а активно творити йому довелося у добу, коли райдужні очікування, породжені «відлигою», вже виявили свою примарність, розвіялись, розчинились у в'язкій інерції застою.

Оголивши нерв, режисер з усім притаманним йому кипучим темпераментом намагався знайти героїв, яким під силу було б своїм завзяттям та полум'яною вдачею наповнити пристрастями тягучий та великою мірою прогнозований плін буття, вселити у душі неспокій, жадання, майже невротичне прагнення ідеалу. Можливо, саме тому у добу стагнації фільми Миколи Мащенко здобули найвищу популярність. А булиці стрічки наповнені неординарними подіями та піднесеною героїкою зовсім інших часів: у них ярили буремні хвилі революційних зрушень, гарячі атаки громадянської війни, трагічні катаклізми Другої світової. «Як гартувалась сталь», «Овід», «Комісари», «Все перемагає любов», «Іду до тебе», інші картини Миколи Мащенко – то ціла епоха. Послідовний «ретроспективізм» помітний майже в усіх його фільмах, колізії яких віднесено у більш-менш віддалене історичне минуле: чито Україна доби Лесі Українки («Іду до тебе»), Країна Рад часів НЕПу («Комісари»), Болгарія першої половини ХХ ст. («Карастоянови»), звільнена від німецьких загарбників Угорщина 1945 року («Все перемагає любов») або Україна часів сталінських репресій («Вінчання зі смертю»). ... Та де б не відбувались події: у вирі національно-визвольного руху у далекій Італії ХІХ ст. («Овід»), або в Україні часів громадянської війни, на будівництві «вузкоколійки», десь під Бояркою («Як гартувалась сталь»), завжди у центрі оповіді знаходився активний, запалений високою ідеєю герої, ладний покласти на втар своєї переконань усе, включаючи власне життя. Та каромантична відданість ідейним переконанням, щира віра та максималізм яскравих особистостей знаходили живий відгук у глядачів, які прагнули відкрити емоцій. А у фільмах Миколи Мащенко вирували неординарні події, діяли яскраві герої.

Часи змінювались, фатально викриваючи інший бік ідеології, що стрімко втрачала своє панування, проте Микола Мащенко, великою мірою переглянувши власні світоглядні позиції, аж ніяк не втратив творчого темпераменту, а його герої – романтичної вдачі, здатності до самозречення і кохання, хоча після розвінчання злочинів тоталітаризму і ркота розчарувань проникало до атмосфери фільмів митця, визначила нові сюжетні акценти. Тепер у фільмах майстра на заваді любові та й самому буттю персонажів все частіше ставала Система. Її жорсткий, безжалний механізм розкривається у фільмі «Все перемагає любов» (1987), де закоханість радянського солдата угорську дівчину закінчується трагічно: військового, який пройшов горнило війни майже до її переможного фіналу, вбивають не вороги, а «свої» – за рішенням трибуналу, для «науки та острашки» надто завзятих та волелюбних. У фільмі 1992

року «Вінчання зі смертю» тоталітарний молох перемелює людський матеріал, перетворює людину, молодого лейтенанта радянської армії на гвинтик могутньої, бездушної державної військово-політичної машини. Вірний своїй експресивній стилістиці, Микола Мащенко ніби досліджує каталог злочинів тоталітаризму, демонструючи пристрасні межі життя і смерті.

Видається, то власну піднесену віру в ідеали, трагедію розчарувань й вогненну вдачу раз у раз передавав режисер персонажам своїх картин, а тому ретельно вишукував виконавців, здатних переконливо відтворити на екрані глибину авторських почуттів, біль його сухих, пекучих сліз. Уцьому сенсі найбільше емоційні фільми Миколи Мащенка цілком узгоджуються з відомим принципом Гюстава Флобера, що його письменник сформулював вистислою образно: «Мадам Боварі – це я». По суті, і Микола Мащенко – сам є головним героєм своїх кращих творів – яскравий, пристрасний, племенистий.

Останім насьогодні, масштабним проектом режисера вкіні о став фільм «Богдан-Зиновій Хмельницький», де автор малює суперечливий образ українського гетьмана, аби через цей складний персонаж осмислити неоднозначні фактивітчизняної історії, відтворити сутне-простих подій, через випуклі портрети передати і драматизм часу, і стан людини в лещатах неблаганних реалій. «Богдан, а за ним, на його плечах – епоха...» – так формулює концепцію свого задуму режисер. У певному розумінні таке вирішення цілком відповідає авторському жаданню виліплювати, кристалізувати образ героя, а з іншого боку – асоціюється з постаттю самого Миколи Мащенка, чий фільм став своєю рідною емблемою епохи, пам'ятником добі і водночас її документом, зміст якого корелює з часом Історії.

Ірина ЗУБАВІНА

*кандидат мистецтвознавства, доцент,
учений секретар відділення кіномистецтва АМУ*

МИРОСЛАВ ВАНТУХ
(До 70-річчя від дня народження)

Ім'я Мирослава Михайловича Вантуха – Героя України, народного артиста України, народного артиста Росії, лауреата Національної премії України ім. Тараса Шевченка сьогодні широко відоме не тільки в Україні, а й далеко за її межами – скрізь, де з великим успіхом виступав очолюваний ним уже впродовж трьох десятиліть Національний заслужений академічний ансамбль танцю України ім. П. Вірського. Мирослав Михайлович бережно плекає цей славний колектив, постійно збагачує його репертуар, забезпечує неперевершений рівень виконавської майстерності артистів, що незмінно викликає щире захоплення і в Україні, і за кордоном. Він створив при ансамблі Дитячу хореографічну школу, завдяки якій вперше в Україні було впроваджено триступеневу освітню майбутніх артистів, чим досягнуто спадковості поколінь і колектив ансамблю регулярно забезпечується професійними виконавцями.

Мирослав Вантух – академік Академії мистецтв України, професор, завідувач кафедр хореографії Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв і Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова, голова Національної хореографічної спілки України, до створення якої особисто доклав немало зусиль.

